

פרשת נצבים וילך
כ"ג אלול ה'תשפ"ג
שנה י"א גליון מ"ז

סוף קרי"ש	מוצש"ק	החלוקה	
לשב"ק	ר"ת	הנרות	לעיקוואוד
9:01/9:42	8:28	6:59	ברוקליין
8:59/9:41	8:28	6:58	ירושלים
8:50/9:27	8:11	6:19	בני ברק
8:52/9:29	8:08	6:34	אלעד
8:51/9:28	8:09	6:27	

רחמי עלי

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

ממך, שאתה מחומר קרצת ויש לך נטי' לרע. ועיין בעקידה פ' תשא (שער נג) ובה"ח הק' (ויקרא ט, ח"ד"ה וקרב) על פסוק אדם ובהמה תושעו ה', עיי"ש ודו"ק. פרדס המלך, מהרה"ק ר' פינחס מטאסיש ז"ע

במוצאי מנוחה קדמנוך וכו' לסליחות.

בתפלתנו זו אנו אומרים במוצאי מנוחה קדמנוך תחילה הט ארך וכו', ובאתי להביך את המליצה הזאת...

ידוע הוא שמנהג העולם כשמשכיר אדם לחבירו בית או חנות, אז הוא כותב בכתב השכירות שחודש אחד קודם כלות וקץ השנה מוכרח השוכר להודיע להמשכיר אם הוא רוצה להישאר עוד על משך השנה האחרת, ובמקומות רבים המנהג לשלם אז דמי השכירות מהשנה שעברה, וגם לשלם דמי קדימה שכר ב' או ג' חדשים על להבא והרי זה דומה חאיש אחד ששכר בית חנות מבעה"ב על התנאים הנ"ל שיתן שכירות ב' חדשים מקודם וגם יודיע חודש אחד קודם סוף השנה אם הוא רוצה להחשאר על מקומו או לצאת מן הבית והחנות. אבל מרוב טרדותיו של שכיר שכח את תנאי שטר השכירות ולא הודיעו כלום עד השבוע האחרון של סוף השנה, ובשבת כאשר ישב על שולחנו במנוחה עלה בזכרונו כי קרוב מועד סוף הזמן משכירות זו ועדיין לא הודיע לבעה"ב שהוא רוצה להישאר פה בביתו ובחנותו והוא מתיירא משא השכיר בעה"ב את מקום שבתו לאחר, והוא דואג ומיצר, ואומר, לאיזה מקום אפנה עם סחורתי שבחנות ולאן אלך עם בני ביתי והזמן קרוב מאוד, ע"כ במוצאי מנוחה הוא מקדים לרוץ תחילה לבעה"ב, אולי יוכל להשיג שטר שכירות על עוד שנה.

הנמשל הננו אנו, אחינו היקרים שוכרים לשנה אנתנו, בכל שנה ושנה נותנים לנו שטר שכירות אך חודש א' קודם זה חודש אלול אנו צריכים לבקש שיחדש לנו הקב"ה השכירות לעוד שנה אחת ולכן יש מקומות המקדימים סליחות מאלול, אבל מפני טרדותינו שכחנו את התנאי, לא ראינו ששום אדם יקדים לבוא ולאמר למקום, הנני. וכעת בשב"ק כאשר ישבנו במנוחה זכרנו כי עדיין לא הודענו להשי"ת ולא בקשנוהו שיכתוב לנו שטר שכירות למשך השנה הבאה, ומה נעשה לאחריתנו. לכן במוצאי מנוחה קדמנוך לבקש פני נורא לתת לנו עוד שטר חיים וברכה לשנה הבאה, אולי תמולא בקשתינו, והבעה"ב יתן לנו עוד שכירות לנו ולכל אשר לנו...

שמחת הגיון, נדפס בירושלים בשנת תרפ"ב עם הסכמת הרה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל ועוד

ג' ימים קודם ראש השנה.

בראש השנה בא השטן ורוצה להעיד נגד האדם על מעשיו הרעים של השנה שעברה, וישנה עצה נפלאה לעמוד בזה, דהנה ידוע דשונא פסול לעדות, ובגמ' (סנהדרין כו, ב) מהו שונא 'כל שלא דבר עמו שלשה ימים באיבה', ואדם כזה פסול להעיד. והנה הוא השטן הוא היצר הרע וכו', ע"כ יראה האדם לכה"פ ג' ימים קודם ראש השנה לא לילך אחר עצת היצר בשום דבר אפילו דבר קטן, וממילא כשיבוא ר"ה הרי כיון דלא דיבר האדם עם היצר ג' ימים ממילא יהי' פסול היצה"ר להעיד...

אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אליך.

דהנה ידוע דתורה ומצוות שלא לשמה לא סלקא לעילא, לזה אומר הפ' אם יהי' נדחך דהיינו שעשית מצוות שלא לשמה, אבל כוונת מקצת לשם השי"ת, וזה בקצה השמים, משם יקבצך ה', גם מצוות כאלו יעלו לפני לרצון.

דברי חנה, מהרה"ק ר' חנה מקאלאשיי ז"ע

העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ.

יש לפרש, פמליא של מעלה ופמליא של מטה. ועיקר הפשט, השמים והארץ הם יעידו עליכם, וידם תהיה בכם בראשונה הן לטוב הן לחילוף, כדכתי' (לעיל יז, ז) יד העדים תהיה בו בראשונה, אם תעשו טובה יעידו, ונתנה הארץ את פריה, והשמים יתנו טלם וגשמייהם בעתם, ואם רע, ועצר את השמים ולא יהי' מטר והאדמה לא תתן את יבולה, אפילו מה שמובילין לה.

רבינו יוסף בכור שור, מגדולי תלמידיו של רבינו תם

כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבותיך.

כי ישוב ה', מה שייך לומר שה' ישוב. אלא, כיון שהאדם חוטא הקב"ה מתרחק מהאדם כנעלב, הוא נאלץ כביכול להסתיר פניו ביגון, קלני מראשי קלני מזרועי, אין הארת פניו ית"ש יכולה בשום פנים לחול על החוטא, ובצרת האדם ובשפלותו לו צר, אבל בו ברגע שהאדם מתנער מקלקוליו, בו ברגע מתעוררת אצלו כביכול השמחה הרבתי, שש ורץ ומקדם את פני השב באהבה ובחיבה יתירה, הקרע מתאחה ודבקות מתחדשת.

והכי מילתא זוטרתיה היא, ההבטחה שהקב"ה בכבודו ובעצמו ישוש נגדך, הוא ית"ש וכל הפמליא של מעלה ששים לקראת האדם המתרומם בהרהורי תשובה, ובכל העולמות מתהדהד כרוז של שמחה ועליזות, פלוני בן פלוני חוזר בתשובה וחוזר למקור החיים הנצחיים, שפעות של חן והארה נמשכים מהעולמות העליונים על האדם ע"י אמירתו, חטאתי אני רוצה לשוב, ואף בהרהור תשובה בלבד מתבקעים מעיינות האור המסייעים לו לשב, להזדכך ולהתעלות ולהיות אהוב וידיד ונחמד לפני ה' וכדאי' ברמב"ם הלכות תשובה (פרק ז הלכה ו) עיי"ש.

מובא בחכמת המצפון, בשם ספר פרי חיים ע' נ"ה

לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא.

והנה כתיב לא נפלאת היא ממך כו' שלא יאמר האדם הואיל והוא מדרגה גבוה מאד נעלה בחי' אנכי מי שאנכי איך אניע לזה. לכן אמר לא נפלאת נפלאת מלשון כי יפליא לנדור נדר כו' שהוא לשון הפרשה והבדלה כלומר שאין מדרגה זו מובדלת ומופרשת ממך ולא מופרדת ממך שאינך בכחי' נפרד ממנה ולא רחוקה היא בריחוק ההשגה.

ליקוטי תורה

כי המצוה הזאת וגו' בפיר ובלבבך לעשותו.

כתב הרמב"ן ז"ל (ר"ה כי המצוה) דקאי על מצות תשובה הנאמרה לעיל בפרשה. ולפי"ז יש לי לפרש לא נפלאת היא, ר"ל שאינו פלא למה תועיל תשובה, וזהו

רהשי ההלכה

פסקי הלכות

המשך מהלכות הנחת תפילין

ו. דין אטר: אטר די ימינו שעושה כל מלאכתו או אפילו רוב מלאכתו ביד שמאלו מניח תפילין על די ימינו שהיא יד כהה שלו (שוע"ע סי' כ"ז ס"ו ומשנ"ב סק"ג), והוא הדין אם לא נולד כך אלא הרגיל עצמו לעשות רוב מלאכתו ביד שמאלו וכל שכן אם מן השמים הרגילוהו וכגון שנולד לו חולי ביד ימינו או שנקטע כף ימינו ונתרגל לעשות כל מלאכתו בשמאלו דדינו כאטר ומניח תפילין על די ימינו, אמנם אם חזר לבריאותו דינו כשולט בשתי ידיו ומניח בשמאלו (משנ"ב סק"ב ובה"ל ד"ה ואטר די ימינו, וע"ע בשו"ת שבת הלוי ח"י סי' ג), ואטר שהניח בשמאלו ככל אדם אפילו בדיעבד לא יצא (משנ"ב סק"ב ובה"ל ד"ה מניח בשמאלו).

ז. שולט בשתי ידיו: השולט בשתי ידיו דהיינו שעושה כל המלאכות בשניהם שוה בשוה מניח בשמאלו ככל אדם, אבל אם קל לו יותר לעשות מלאכתו בשמאלו אף שיכול לעשותה גם ביד ימינו אינו נקרא שולט בשתי ידיו ומניח בימינו (שוע"ע שם ומשנ"ב סק"ה), ואין הכוונה שצריך שיהא כוח שתי הידיים שוה בשוה ממש אלא כל שיכול לעשות מלאכתו ביד ימין (או להיפך) כמו כל די ימין רגיל אלא שיד שמאלו עוד עדיפא מניח נחשב גם כן כשולט בשתי ידיו ומניח בשמאלו ככל אדם (שו"ת שבת הלוי ח"ד סי' ו').

ח. כותב ביד ימין ורוב מלאכתו בשמאלו או להיפך: הכותב ביד ימינו ורוב מלאכתו עושה בשמאלו או להיפך שכותב בשמאלו ורוב מלאכתו עושה בימינו, היד שכותב בה חשובה ימין לענין זה ומניח תפילין ביד שכנגדה (ד' ב' בשו"ע שם דרשינו וקשרתם וכתבתם מה כתיבה בימין אף קשירה בימין וכהכרעת הרמ"א ודלא כב"ח דרק שכותב ביד ימין ורוב מלאכתו בשמאלו אולינ בתר כתיבה ולא כשכותב בשמאלו ורוב מלאכתו בימין, אמנם כשהרגיל עצמו לכתוב בשמאלו ורוב מלאכתו בימינו כ' המג"א בסק"י שניח בשמאלו ובצירוף ד' הפוסקים דלא מהני מה שאינו מלידה, וד' הגר"א לפסוק כד' א' בשו"ע דאולינ בתר די כהה (חלשה) ובה"ל ד"ה הכי נהוג כ' ליישב מנהג העולם לילך בתר כתיבה שהוא גם לדעת הגר"א, ועי' בשבת הלוי ח"ו סי' ב' דאנו נוהגים לפסוק דהכל תלוי בכתיבה כהכרעת הרמ"א והמג"א, ועי' בה"ל ד"ה ו"א דכל כתיבה מהני לזה וא"צ שיהא יכול לכתוב סת"ם דוקא ועי' בשבת הלוי ח"ט סי' ב' ד"ה בכתב רוסי ומי"ב ולא דוקא בלשה"ק), ובאופן שעושה כל מלאכתו בימינו וכותב בשמאלו אלא שיד שמאל חלושה כל כך שגם את קשירת התפילין על די ימינו כמעט אינו יכול לקשר רק בדוחק, יניח תפילין על שמאלו כדן אטר (שבת הלוי ח"ה סי' ה' אות ב' דבאפו"ז גם המג"א וזה להב"ח דלא אולינ בתר כתיבה דהקשירה הוא התנאי הראשון וכשיכול לקשר רק בטיחא גדולה אי"ז קשירה רגילה ובלא"ה ש"י הב"ח הוה כעין ס"ס ספק שמה הלכה כד' א' בשו"ע דאולינ בתר די כהה וכהגר"א, ואפי' את"ל כד' ב' בשו"ע שמה הלכה כב"ח דלא אולינ בתר כתיבה ביד שמאל).

ט. כותב בשמאלו ושאר מלאכות חלק עושה בב' ידיו וחלק רק בימינו: כותב ביד שמאלו ושאר המלאכות יש מהם שעושה בשתי ידיו בשוה (אכילה, הכאה בפטיש) ויש מהם שעושה רק ביד ימינו (גזירה תפירה וכה"ג), יניח תפילין ביד ימינו כאטר גמור (שבת הלוי ח"ו סי' ב' ולא מבעיא למג"א שפסק כרמ"א ודלא כב"ח דבכל גונא אולינ בתר כתיבה אלא אפילו להגר"א שפסק דאולינ תמיד בתר די כהה בנדו"ד אולינ בתר כתיבה, ועי' באריכות בברורי הלכות הכא).

בידורי הלכות

כותב ביד שמאל ושאר המלאכות יש מהם שעושה בשתי ידיו בשוה ויש מהם שעושה רק ביד ימין על איזה די יניח תפילין

על הב"ח בצירוף ד' הפוסקים דכשהרגיל עצמו אין דינו כאטר שנולד כך), וכן פסק המשנ"ב בסק"ז אלא שבה"ל (שם ד"ה והכי נהוג) הביא שד' הגר"א לפסוק כדעה א' בשו"ע דהכל תלוי ביד כהה, וד' הארצות החיים כה"ב, (ועי"ש בה"ל במש"כ להמליץ על מנהג העולם לילך בתר כתיבה אף שרוב מלאכתם נעשית ביד השנית דנוהגין כהלכה אליבא דכו"ע). ומעתה נבוא לנדוד" בכותב בשמאלו וחלק מהמלאכות עושה בב' ידיו וחלק עושה ביד ימין, ועי' בשו"ת שבת הלוי ח"ו סי' ב' ש' מרן זצ"ל דלא מבעיא לד' המג"א דאולינ תמיד בתר כתיבה וכפי שנוהגים לפסוק להלכה א"כ כיון דבנדו"ד הוא כותב רק בשמאל וחלק מהמלאכות בפרט אלו שטעונים מאמץ וכח כהכאה בפטיש וכיו"ב עושה בב' ידיו אע"פ ששאר מלאכות עושה דוקא בימין קרוב הוא שנדון אותו בעניני שאר מלאכות כשולט בב' ידיו, וא"כ צריך הוא להניח בימין וכהכרעת הרמ"א דאולינ בתר כתיבה שמה בשמאל, דכיון דבאופן שעושה כל מלאכתו בימין וכותב בשמאל פסקינן שניח בימין ק"ו בנדו"ד שאין עדיפות גמורה בכח של ימין, אלא אפי' להחוששים לד' הגר"א שפוסק כדעה הראשונה בשו"ע דאולינ תמיד בתר די כהה נראה דבנדו"ד יניח ביד ימין, דהכא איכא תרתי לריעותא א. שכותב דוקא בשמאל ב. ששולט בב' ידיו ע"י שכותב בשמאל דוקא ועושה חלק ממלאכות חשובות בב' ידיו ושאר מלאכות דוקא בימין, וא"כ נראה בלי ספק לדנו כשולט בשתי ידיו וממילא נמצא דאין עדיפות בין די כהה לזון די ימין כאינו כהה בהחלט (כנגד די שמאל שהיא כהה) אלא היא שוה עם השמאל, וכיון דכותב דוקא בשמאל שוב אין הימין יכול להכריע בנדון זה ויניח בימין כאטר גמור (דטעם ספר התרומה דלא אולינ בתר כתיבה שהיא בשמאל היא משום הדי שמאל היא היד כהה ואולינ בתר די כהה אבל באופן דילן שאי אפשר לומר שהיד שמאל היא יד כהה שוב י"ל דגם סת"ם אולינ בתר כתיבה וכיון דכותב בשמאל יניח בימין, וכעין סברא זו להחשיבו בנדו"ד כשולט בב' ידיו ע"ע בה"ל שם ד"ה והכי נהוג), ועי"ש שצ"ן מרן זצ"ל למש"כ בשבת הלוי ח"ד סי' ו' דבגדר שולט בב' ידיו אי"צ שיהא הימין שוה ממש בתפקודו לשמאל (או להיפך) אלא כל שיכול לעשות בימינו כמו כל די ימין רגיל אף שיד שמאלו עוד עדיף מיניה עם כל זה נחשב כשולט בב' ידיו.

וע"כ להלכה למעשה הכותב ביד שמאלו ושאר המלאכות יש מהם שעושה בשתי ידיו בשוה (אכילה, הכאה בפטיש) ויש מהם שעושה רק ביד ימינו (גזירה תפירה וכה"ג), יניח תפילין ביד ימינו כאטר גמור.

כותב ביד שמאל ושאר המלאכות יש מהם שעושה בשתי ידיו בשוה ויש מהם שעושה רק ביד ימין על איזה די יניח תפילין? תשובה: א' במנחות (לו). ת"ר אטר מניח תפילין בימינו שהוא שמאלו, ופרש"י ימין של אטר הוה שמאל לדידיה הואיל ורוב כחו בשמאלו, ומקשינן בגמ' והתניא מניח בשמאלו שהוא שמאלו של כל אדם, אמר אביי כי תניא היא בשולט בשתי ידיו, ונתחלק הראשונים מה הדין בעושה רוב מלאכתו בשמאלו וכותב בימינו, דלד' ספר התרומה שהביאו הרא"ש יניח תפילין בימינו שהיא תשת כח וכתב אישי (מנחות שם) דהטעם דאטר מניח בשמאלו הוא משום דדרשינן והיא לאות על ידכה די כהה (חלשה), אמנם לד' ה"ר יחיאל שהובא בהגה' סמ"ק ובטור (סי' כ"ז ס"ו) יניח בשמאלו דהטעם דאטר מניח בשמאלו הוא משום דדרשינן (מנחות שם) וקשרתם וכתבתם מה כתיבה בימין אף קשירה בימין וכיון דקשירה בימין הנחה בשמאל היא, שמע מינה דהכתיבה היא העיקר ואולינ בתריה וכיון דכותב בימינו יניח בשמאלו ככל אדם, בשו"ע הביא המחבר (סי' כ"ז ס"ו) ב' הד' וז"ל ואם כותב בימינו ושאר רוב מעשיו עושה בשמאל וכותב בשמאל ושאר רוב מעשיו עושה בימין, י"א שניח תפילין ביד תשת כח דבעינן די כהה, וי"א שהיא כותב בה היא חשובה ימין לענין זה ומניח תפילין ביד שכנגדה, וכל הרמ"א והכי נהוג, ומשמע מדברי המחבר דלד' השנית שהיא ד' ה"ר יחיאל גם באופן שעושה רוב מלאכתו בימינו וכותב בשמאלו אולינ בתר כתיבה ומניח בימינו, אמנם לד' הב"ח דאולינ בתר כתיבה לה"ר יחיאל הוא רק כשכותב בימינו דאע"ג דעושה רוב מלאכתו בשמאלו כיון דדרשינן מה כתיבה בימין אף קשירה בימין אולינ בתר כתיבה שהיא בימין ומניח בשמאלו, אבל כשכותב בשמאלו ועושה רוב מלאכתו בימינו לא אולינ בתר כתיבה אלא מניח בשמאלו שהיא יד כהה.

נמצאו ג' שיטות, לד' סת"ם שהוא ד' א' בשו"ע הכל תלוי ביד כהה, לד' ה"ר יחיאל לפי הבנת המחבר בשם י"א הכל תלוי בכתיבה, ולד' הב"ח בד' ה"ר יחיאל כשכותב בימין אף שעושה רוב מלאכתו בשמאלו אולינ בתר כתיבה ומניח בשמאל, אבל כשכותב בשמאל ועושה רוב מלאכתו בימין אולינ בתר די כהה ומניח בשמאל, למעשה פסק המג"א (שם סק"י) דהעיקר להלכה כד' ה"ר יחיאל בשם י"א וכהכרעת הרמ"א דגם בכותב בשמאל ורוב מעשיו בימין אולינ בתר כתיבה ומניח בימין, (מלבד בהרגיל עצמו לכתוב בימין דבהא יש לסמוך

הילולא דצדיקא

גלב"ע
כ"ג אלול
תקע"ט

הרה"ק
ר' ישראל מפינקוב
ובארדיטשוב זי"ע

אלה תולדות

רבינו הרה"ק הר"ר ישראל דערבארדימדיקער זצ"ל נולד לאביו הרה"ק הר"ר לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל ולאמו הרבנית הצדקנית מרת פעריל ע"ה בשנת תקל"ג בעיר ריטשוואל, שאביו הק' כיהן אז פאר ברבנות העיר.

כשבאים לתאר לו במקצת גודל מדריגת רבינו, מן הראוי להעתיק תוארי כבוד וידידות שכתב הרה"ק העבודת ישראל מקאזניץ לכבוד מחותנו רבינו זצ"ל, וכך אולי נזכה להבין ולגעת בשולי אדרתו של רבינו, וז"ל במכתביו, **ישראל עושה חיל, כבוד מחותני ידיד ה' וידיד נפשי רב האי גאון, הרב הגאון החסיד המפורסם מופת הדור, איש אלקי קדוש הוא, יפה נוף ענף עץ אבות הקדושים, פרי צדיק עץ חיים, כבוד קדושת שמו מפארים, מורי ורבי, מוהר"ר ישראל נרו יאיר וזרח עדי עד' עכ"ל.**

כשהיה רבינו עוד רך בשנים המליצו כולם כי עלינו נאמר פסוק זו אבר"ך, אב בחכמה ורך בשנים, וכך יצא שמעו בכל הארץ ובהיותו בן י"ד שנה לערך כבר התארס רבינו עם הרבנית מרת מרגליות חנה בן הר"ר וואלף מבאלחוב זצ"ל. וצדקנית גדולה היתה, עד כי הפליגו עליה כי לגודל ולרום מעלתה הגיעה עד כדי דרגת רוח הקודש. וי"א שהיה חתנו של הרה"ק הר"ר עקיבא ממיקואלייב זצ"ל חתן הרה"ק הר"ר יצחק מראדוויל זצ"ל בן הרה"ק הר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל.

רבינו חיבר ספר 'תולדות יצחק בן לוי' שהוא מלא וגדוש בחידושי תורה בכל חלקי הפרד"ס, כ"כ מביא עוד הרבה מאימרותיו בקודש של אביו הקדוש הקדושת לוי זצ"ל.

הרבנות בפינקוב ובארדיטשוב

כשהגיע רבינו לשנת בן שלשים לכוח לערך, התקבל לבוא לכהן פאר ברבנות בעיר פיקוב המעטירה, שהוא עיירה סמוך ועיר הגדול והקדוש הנקרא בסילודין בפי כל ישראל בארדיטשוב מקום מגורי אביו הרה"ק הקדושת לוי מבארדיטשוב זצ"ל.

אחר שנתעלה אביו הק' בסערה השמימה, התחילו טובי הקהלה בבארדיטשוב לחפש אחר רב חשוב שיבוא למלא מקום רבם הנערץ, אכן מכיון שרצון רבם הרה"ק הקדושת לוי היתה כי בנו ימלא מקומו אחריו, וכמעשה שהיה הלכו אחר רצונו והמליכו את בנו תחתיו. ומעשה שהיה כך היה.

מתחילה רצו חסידיו של הרה"ק הר"ר משה מסאווראן זצ"ל שיבוא הוא לכהן פאר בעיר בארדיטשוב מאחר שהיה לו הרבה מעריצים בתוך העיר, וכך הוה שבא הוא לעבר העיר ונתכבד שם בכבוד גדול. ואמר בדעתו כי מן הראוי מתחילה לעלות לעבר האלמנה החשובה להתברך מפיה. כשעלה לבית הרבנית האלמנה מיד הבינה בדעתה סיבת ביאתו, ולכן התחילה לספר לו גודל מעלת קדושת ופרישת בעלה המנוח זצ"ל, עד שהרה"ק מסאווראן מגודל התפעלותו התחיל למשוך

הקאפטן שלו על כף ידו, בתנועה שמורה על גודל התפעלותו. בראות הרבנית כך, הוסיפה הרבנית ואמרה לו, שכל זמן שמקלו של בעלי הקדוש נמצא בבארדיטשוב האיך יהיו כל איש לבוא ולכהן במקומו!!!!!! ממחרת מעשה זו מיד השכם בבוקר, אמר הרה"ק מסאווראן זצ"ל 'אין בארדיטשוב איז געווען איין רב' [בבארדיטשוב היה אך רב אחד ולא יותר]. ומיד קם ויצא את העיר ונסע חזרה לביתו.

בעת ההיא היה בבארדיטשוב אחד מנכבדי ומעשירי הקהילה, ודרכו היה שבראש השנה ויום כיפור היה מסתופף בצל הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל, ועל חג הסוכות היה נוסע להסתופף בצילו של הרה"ק הר"ר הירש לייב מאליק זצ"ל. ולכן לאחר פטירת רבו מבארדיטשוב מיד רצה למנות את הרה"ק ר' הירש לייב שיבוא לכהן פאר ולמלא מקום רבו בעיר בארדיטשוב, ועשעה מהומה בעיר, עד שהצליח להוציא מכתב רבנות לרבו מאליק שיבוא לעירם בארדיטשוב. וכך הוה שבא הרה"ק לעבר העיר בארדיטשוב לשבות בשבת הראשונה, אבל הרבנית הצדקנית האלמנה ובנה ה"ה רבינו זצ"ל המרמרו על כל המהומה שנעשה בעיר. אבל בהיות רבינו אוהב שלום בעצם מהותו, חשב בדעתו שלא לריב עם רב העיר החדש, ולכן הלך לשבות אצלו בעת סעודת רעוא דרעיון, מיד בהגיע רבינו לעבר ביהמ"ד, כבר היה הרה"ק מאליק בסוף סעודה שלישית קודם ברכת המזון, אעפ"כ מיד בהגיעו הכריז הרה"ק 'פנו דרך עבור הרה"ק מבארדיטשוב שליט"א, וכבוד גדול עשה לו לעיני כל בני הקהילה, ואמר לו, אין לכם מה לדאוג כלל, כי אינני נשאר כאן עוד ברבנות העיר, מאחר שאביכם הגדול המנוח זצ"ל הגיע לכאן בעת אמירת התורה, וביקש ממני לבל אשיג גבולו וגבולכם, כי בני ראוי הוא למלאות מקומו. והוסיף עוד ואמר, לו הייתם כאן בעת אמירת התורה שאמרתי כשעוד היה פה, אזי הייתם זוכים שיבוא לכאן מידי שבת בשבתו ולראותו בעת סעודה שלישית. ואכן מיד אחר הבדלה זירז הרה"ק הר"ר הירש לייב זצ"ל וארז את חביליו ומיד נסע לביתו לאליק, כי אמר, שהבטחתי להרה"ק הקדושת לוי זצ"ל שלא אלא אליו עוד אפילו לילה אחת בעיר הזאת של בנו מחמד עיניו זצ"ל.

עבודתו בקודש

סיפר הרה"ק רבי דוד לוגיער פעם פגש באחד שהיה מתלהב מאוד באמירת הפסוק 'גדול אדונינו רב כח וגו', בפסוקי דזמרה, והיה חוזר על זה כמה פעמים בהתלהבות עצומה כן היה דבר יום ביומו ושאלו זאת מנין לו, וסיפר הלה שפעם שמע את הרה"ק רגי ישראל מפינקוב בן הרה"ק מגארדיטשוב אומר תיבות אלו בהתלהבות עצומה כדרכו בקודש ונכנסו בלבו, ומני אז כאשר מגיע בתפלתו לפסוק זה עומד נגד עיניו התלהבותו של הרה"ק ומעוררו ומלהיב את לבו.

סיפר הרה"ק ה'בית אברהם' מסלונים זצ"ל, מהרה"ק הר"ר משה לייב מסאסוב זצ"ל שדרכו בקודש היתה לעסוק תמיד במצות פדיון שבוים, ומאחר שנוקק

פעם לסכום רב החליט לקחת עמו את בנו של הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל הרה"ק הר"ר ישראל מפינקוב זצ"ל, רבינו שלא היה רגיל להלך אחר מעות ולאותם בזיונות חשב לעצמו כי ילך הרה"ק מסאסוב יום יומיים ולא יותר, באחד מן הלילות כשרצו ללכת לנוח, דפקו באיזה כפר על אחד הבתים, ושאלו האם יוכלו ללון שם. השיב הכפרי, כי מקום ללון אין לו, אך אם רוצים הם יוכלו להקצות להם מקום בעליית הגג שם יתן להם קצת קש ותבן ויוכלו לשכב לנוח, מיד קיבלו את ההצעה ושמחו שעדיף זה מלישון ברחוב, ונכנסו רכי משה לייב קרא קר"ש ומיד נשכב ונרדם. אך רבינו שלא הורגל מימיו לישון על תבן וקש ולכן רק בקושי רב הצליח לעצום עיניו, באמצע הלילה החל לרדת גשם זלעפות ומכיון שהגג לא היה סגור כהוגן התחיל לטפטף פנימה על ראשו של הרה"ק מפינקוב זצ"ל, ובכל טיפה שנפלה עליו היה ואומר אוי אוי, לשמע גניחותיו התעורר הרה"ק מסאסוב, ונענה ואמר, מודה אני לפניך שידי הימנית אינה כואבת לי, שאילולא היתה כואבת לא הייתי יכול לישון על צדי הימנית. עברו כמה רגעים ונענה שוב ואמר, מודה אני לפניך שידי השמאלית אינה כואבת לי, שאילולא היתה כואבת לא הייתי יכול לישון על צדי השמאלית. עברו כמה רגעים ונענה שוב ואמר, מודה אני לפניך שלי אינה כואבת לי, שאילולא היתה כואבת לא הייתי יכול לישון על אפילו על הגב. וכך המשיך ומנה עוד הודיות ושיבח לקל חי על גודל החסד שעשה עמו בזה שהצליח להירדם ולישן כדי לנוח עצמותיו העייפות, ומנה י"ג סיבות על י"ג אבריו. עד שרבינו התמלא כולו רגש ושמחה על גודל החסד שעשה עמו תמיד, עד שקם גם ממיטתו ויצאו שניהם בריקוד מגודל השמחה...

הוא היה אומר

שמעתי בשם הרה"ק ר' ישראל מפינקוב הלצה נאה [על] פירוש הפסוק (תהלים טו, ג) לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו רעה. כי מורגל בפי אנשים קמצנים לומר תמיד איני יודע מה רוצים ממני, ומה יש לבני אדם לדבר סרה עלי, הלוא לא עשיתי רעה לשום אדם. אבל באמת לא יספיק זה שלא עשה רעה לאדם, כי האדם צריך לעשות טובה לרעהו, וזהו 'לא רגל על לשונו', שלא היה מורגל לטעון כי 'לא עשה לרעהו רעה', כדרך הקמצנים הנ"ל, כי באמת עשה גם טוב הרבה, ודפח"ח ש"י.

אשכנתיה דרבי

רבינו נסתלק לשמי רום בחטף, והוא במיטב שנותיו כבן חמישים ושש שנה בלבד בשנת תקע"ט לפ"ק, גופו הקדוש נגנז לצד אביו הרה"ק הקדושת לוי זצ"ל, וסמוך לאחיו הצעיר הרה"ק רבי מאיר זצ"ל בעמח"ס כתר תורה שנסתלק בחיי אביהם כ"ט תשרי תקס"ו, בשנת תקפ"ד נוסף עליהם גם אחיהם השלישי הרה"ק רבי דוב בער זצ"ל.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

באור החסידות

"העבודה הזאת" – תשובה, "בחודש הזה" – אלול

על חובת השעה במהות הזמן באלו הימים, לצד הזכות שניתן לנו, ניווכח מדברים שדרש ונכתבו עליו ספר ערבי נחל (פרשת האזינו דרוש ד) וזו לשונו: חודש אלול עניינו הוא לייאש האדם את עצמו מכל העסקים בכל החודש, ויעשה עצמו אילם - לא ידבר רק דברי קדושה הרבה. ויפשפש במעשיו בכל עת ולעשות תשובה, עם היות שאותה התשובה עדיין אינה מקובלת ליחיד, מכל מקום לא גרע מואשר מצות עשה שמקיים אדם כל השנה, באופן שיוכל להיות בקל שעל ידי מעשיו בחודש אלול יגיע למדרגת בנינו, ואז עושין פשר, ודי במה שיוכל לעשות תשובה כפי שכלו, כמו שמפשרין לעני בדבר מועט אם יש עליו תביעה מרובה, כך יהיה הפשר לעני בדעת - בתשובה מועטת, אשר אין שכלו משיג יותר.

ועל כך מושמיע הערבי נחל לחזק לב כל אדם באשר הוא, ומעניק עצה טובה והדרכה ישרה, וכן הם דבריו: אכן בראות קדמונינו כי רוב המושא ומתן של בני אדם הוא בחודש אלול, כי אז זמן אסיפת הזרעים מהשדה, כאשר אנו רואין, וראו שאי אפשר לפנות מעסקיו בחודש הזה, ואין הקב"ה בא בטרוניו עם בריותיו, מצאו תקנה מדברי רבי יוחנן שדרש (חיגהה ב) "ואותו יום יום ידרושון" וגו' (ישעיה נח כ) ולכן תקנו שילך כל אדם על המשמר, ויהיה כל המעט לעת ביאוש מעסקיו, ויעשה עצמו אילם ושאר התבודדות ופשפוש מעשיו, ויצטרע על מה שאינו יכול לעשות כן בכל החודש, ויהיה נחשב לו כאלו עשה כך כל החודש, ויכול להיות שגיע למדרגת בנינו, עכ"ה.

הן כתב הברכי יוסף (סימן תקפא ס"ק ו) יותר טוב בימים אלו להרבות סליחות ותחנונים עם הציבור מללמוד (הרב טור ברקת). וכן ראיתי לקצת רבנים שתמיד היו עסוקים בגופי הלכות וההיבורים, ובחדש אלול היו מניחין קצת מסדרם, ללמוד גירסא ותחנונים.

שהרי יצר סוכן בנו, ואין לנו אלא דרך תשובה המועילה לכל, וכדברים שכתב בעל באר מים חיים ז"ע בספרו ארץ החיים: על תהלים (פט טז) ביאר הפסוק "אשרי העם יודעי תרועה" וגו' על פי הכתוב במשלי (כ כז) "נר ד נשמת אדם" וגו', שהשי"ת יצר את הנשמה הממלאה את כל גוף האדם לעליאדות, ומשפיעה בו חיות, ורוצנה וחפצה של הנשמה להיות מאירה תמיד בתורה ובמצוות ומבט"ט לפני השי"ת, אך הגוף העכור אשר עליה, מכסה את אורה ומכסה זוהרה. משל לאדם שעומט לגחלת בעורת במכסה של צמר או פשתים, שבאם המכסה הוא עב, מקטין או מכסה לגמרי את להב הגחלת, אך אם דק הוא, אזי גוברת הגחלת עד שתאחז האש גם בכיסוי שעליה. והנמשל הוא, שהנשמה היא נר ד, והגוף מכסה על הנשמה, ואם האדם הולך אחר תאוות הגוף ומתעבה חומרו כל כך, על דרך הכתוב "שמנת עבית כשית" (דברים לב ט) זה גורם שאש הנשמה הולך ומתכבה רח"ל. אבל אם זוכה וגובר כח הנשמה, אז ככוחה להבעיר גם את הגוף להעלותה עמה לאור באור עבודת השי"ת. שאף אם חלילה חטא האדם ונתעבה מכסו, מועלת תשובה להעלות ולהבהיק אור נשמתו, כי ע"י תשובה שובר ומבטל האדם את כוחות הגוף המושך לעבירות, וממילא מסלק את מכסה החומרי שעל הנשמה, ובוקע ומאיר אור הנשמה.

ומה נאוו הדברים שכתב בעל אביר יעקב בספרו 'שערי ארוכה' (אות ו) על הפסוק "ואשר לא צדה והאלוקים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינום שמה" (שמות כא יג). ומבאר לדרכו בדרך מליצה ישרה על בני ישראל, לפי מה שכתבו לרמזו הראשונים "אנה לידו ושמתי לך" ראשי תבות 'אלול'. דהיינו שבאלול עשה הקב"ה לאדם מקום אשר ינום שמה בשביל שיתאפשר לו לעסוק תשובה, ומתוך כך נמחלים לו עוונותיו שעשה כל השנה.

ובכן הוא מוסף לפרש הפסוק על זה האופן, "צדה" הוא מלשון "הצד ציד" (בראשית כו ל). וכשם שאדם עושה פעולות בשביל למצוא מקור פרנסה לזון הגוף החומרי, על אחת כמה וכמה שצריך לעשות צידה לזון הנשמה שהיא חלק אליה ממעל, שהגוף טפל לה, שלא נברא הגוף כי אם להשתעבד לנשמה. ומזון הנשמה שידוע לכל זהו התשובה ומעשים טובים, הוא אגמין, כך להחיות עצמו בכל כוחו בעבודה רבה ביום ובלילה. וכמו שאין עובר עליו יום ללא מזון אגמין, כך יותר ויותר לא שייך להחסיר מזון הנשמה אפילו שעה אחת. אמנם הקב"ה הוא מלא רחמים, אפילו שבכל השנה האדם לא חש ולא מרגיש במזונות הנשמה, מכל מקום אומר הקב"ה מי נתן והיה שיתעורר בחודש אלול ויבקש על המזונות של הנשמה. וזהו שאמר "ואשר לא צדה" דהיינו בשאר ימות השנה לא ביקש צידה לנשמה למצוא לה מזונותיה, אפילו הכי השי"ת מרוב רחמנותו, "והאלוקים אנה לידו" חודש אלול, ובוה "ושמתי לך מקום" שאחתור לו חתירה לקבל תשובתו.

ונסיים באימרה יקרה שמוכא בספר 'אוסף אמרים' בשם חסידי קמא, שבאם ישראל עוסקים בתשובה בחודש ניסן, או אז חודש אלול מקבל פנים מאירות, וכל העבודה הרבה יותר בניקל בכל ימים הנוראים הבעל"ט, וכן מובא בשם דה"ק רבי ברוך ממעזבו ז"ע. ובוודאי ניתן לומר כי וריון מקדימין לתשובה, ונהיה כולנו כאחד בכלל הצדיקים ונכה לכתובה וחתומה טובה.

צידה לדרך: עצה טובה לימים הללו שנתקנו לעסק התשובה, לייחד פרק זמן שיהיה מוקדש לכך, וזהו עיקר גדול להרבות בתפילות ותחנונים, בסליחה ובבקשה שנוכה לבוא לפני המלך, להיות נרצה לפני השי"ת ולזכות בדין, והרזי נשכר.

נצור לשונך

עפי"ו סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

כג אלול - הלכות אסורי רכילות - כלל ט

יג. כל זה דברנו, אם הוא מכיר להמתאנה בטבעו, שבאשר ינדע לו האמת מהאנא, לא יעשה לו שום דבר מעצמו, רק יתבענו לבית דין ויעשה על פי דין תורה. אבל אם מכיר בטבעו, שבאשר ינדע לו מזה, יעשה דין לעצמו ויתפסנו, או שיהיה לו הסחורה, או לא ישלים לו המעות, שגשאר חייב לו בלי שום בית דין, יש לזהר מלגלות לו, כי כדי שיצא מעצם דבור האסור, צריך לזה עור שלשה פרטים:

(א) שיהיה ידוע ענין זה של אנא, דהיינו, מה שהונה אותו, למספרים עצמם. לא כן אם שמעו מפי אחרים, שיש אנא במקרה הזה, אסורים לומר לו. (ב) שיהיו המספרים יננים. (ג) שלא יסבב הזק להמתאנה על פי דבורם, יותר מכפי הדין שהיה יוצא על ידם בבית דין. אבל אם מכירין את טבעו של המתאנה, שישפיד להמתאנה יותר מכפי הדין, ולא יצית דינא אחר כך להמתאנה, אסור לגלות לו בכל גנני.

ועם החמשה פרטים הראשונים יש בסך הכל שמונה פרטים, ואינו מצינו שיתקבצו בלם, ואפילו אם יתקבצו, אינו מועיל, רק להנצל מעצם דבור האסור, אבל על כל פנים ממסיע ידי עוברי עברה לא נפיק (לא יצא). שעל פי דין אסור לו להשומע לעשות מעשה על פי דבורם, אפילו אם ספרו לו הרבה אנשים, כל זמן שלא העידו עליו בבית דין, והרשוהו בית דין לעשות כן, במבאר לעיל בכלל ו' סעיף ט' וי'. על כן יש לזהר מאד מלגלות לאיש, שטבעו לעשות דין מעצמו בלי רשות מבית דין, ועין לעיל בסעיף ו'.

מקדש מועט

ואיכור שיהיה
בשעת התפילה

בניין השיבות
עניית אמן

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם

כמעט נגמרו ימי חודש אלול והנה אנחנו אוחזים בראש השנה, יום הדין, מבלי לשים לב חפה ועברה עוד שנה, מה עשינו ופעלנו בשנה זו? כצל עובר וכענן חולף עברה השנה. ובכן, כשאנו מתכוננים ליום הדין, מה אנחנו יכולים לקחת איתנו ולהעיד עלינו ביום מלא הדין שעשינו זאת לשמה - לכבוד השם יתברך?

ידוע מומן הבעל שם טוב הק' שישנם ג' דברים שאפילו כשעושים שלא לשם שמים ועם פניות אבל מכל מקום זה נחשב וכו', כשאדם נותן צדקה, אפילו אם הנותן היה לו איהו פניות, אבל תכלית העני קיבל מעות להחיות את נפשו, וכן גם הטובל במקוה, וכו'.

על פי דרכו של הבעל שם טוב הק' ז"ע 'אולי נבין עכשיו עוד דבר, השומר פיו ולשונו מלדבר בעת התפילה, בפרט אם לא מדברים באמצע קדיש חזרת הש"ק וקריאת התורה, על ידי שהאדם לא מדבר - פשוט כי אסור - ופשוט כי זה זלזול ח"ו כלפי הקב"ה, אפילו אם יש לאדם איזשהו פניה דבר, אבל למעשה אם האדם מדבר באמצע שאומרים "יתגדל ויתקדש שמה רבה", ופירושו הפשוט הוא שהשם של הקדוש ברוך יתגדל ויתקדש בעולם! כשאדם מדבר באמצע שאומרים זאת הרי הוא מראה שלא איכפת לא מהקדוש ברוך הוא חלילה! אם היו משבחים ומפארים את חברך ברבים, האם גם איית מדבר ומפריע כשמשבחים אותו? כמובן שלא, ולמה כשמשבחים ומפארים את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אתה כן מפריע? על ידי שאדם רוצה באמת לדבר אבל הוא נהר שלא לדבר כשמשבחים את הקדוש ברוך הוא - הוא מגלה דעתו שהוא באמת חפץ בכבוד של הקדוש ברוך הוא! דבר זה לכאורה לא משנה אם יש פניות בדבר או לא, למעשה אתה מכבד את הקדוש ברוך הוא!

ידוע מה איתא (בוה"ק) שהיום קאי על ראש השנה, והאדם צריך לעשות פשוט חשבון בינו לבין עצמו, הרי אנו נשמע מהבעל קורא, אתם נצבים היום (בראש השנה) כולכם לפני ה' אלוהיכם, כולנו נעמוד וניתן דין וחשבון להקדוש ב"ה, ראשיכם שבטיכם וכו' מחוטב עציך עד שואב מימך וכו', האם אנו נוכל לומר להקב"ה שאנו נזהרים בכבודו? אף פעם לא מאחר, הנן יכול כבר היום להצטרף לאלו האותרים ומכבדים את הקדוש ברוך הוא! ומה אז צריכים ליום הדין יותר מאשר גילוי דעת שאנו באמת רוצים לעשות את רצון הקב"ה.